

ZÁZRAK (Slovensko/Česká republika, 2013) Metodická príručka k didaktickej časti filmu

Hraný film ZÁZRAK / Slovensko-Česká republika, 2013, far., 78 min / **Premiéra SR:** 05.09.2013 / **Monopol:** do 27.02.2018 / **Réžia:** Juraj Lehotský / **Scenár:** Marek Leščák, Juraj Lehotský / **Kamera:** Noro Hudec, ASK / **Strih:** Marek Šulík / **Námet:** Marek Leščák, Juraj Lehotský / **Architekt:** Juraj Fábry / **Hrajú:** Michaela Bendulová, Robert Roth, Venuša Kalejová, Lenka Habrunová, Kika Potočná, Žaneta Polhošová, Sandra Radičová, Dominika Kmeťová, Katarína Feldeková, Peter Slivovský, Ľudovít Kállay, Zuzana Struhárová, Ela Lehotská, Kamil Bartko, Andrej Ivan, Antonín Topercer, Juraj Ferko, Róbert Krajčík, Miroslav Tamajka
Zvláštne uznanie v sekcii Na Východ od Západu na MFF Karlove Vary 2012

O filme

Príbeh 15-ročnej Ely, ktorá sa ocitne v polepšovni. Ela má detskú tvár a telo, ktoré napriek veku pôsobí veľmi žensky. V prvý večer, keď ju matka privedie do polepšovne, sa musí postaviť na improvizované pódium a je podrobená tzv. verejnej spovedi. Zistíme, že mala tridsaťročného frajera Robyho, s ktorým sa stretávala a u ktorého po úteku z domu žila. Je do neho stále hlboko zamilovaná a odhodlaná spraviť čokoľvek, aby mohli byť spolu...

Je to film o rodičoch a deťoch. O vzťahoch, ktoré nefungujú, alebo fungujú v ochromenej podobe. Film o hľadaní a túžbe po láske, po dotyku, po kúsku obyčajného šťastia. Dievčatá majú štrnásť, pätnásť

rokov a zažili viac ako väčšina dospelých. Záškoláctvo, úteky z domu, prostitúciu, drogy, život na ulici, a osudové lásky, aj keď sú ešte deti. V bludnom kruhu samoty a často krát i odcudzenia si hľadajú vlastnú cestu.

Režisér o filme: „Pre mňa bolo najpodstatnejšie, aby tá postava pôsobila na diváka dôveryhodne. Aby mala nielen ten 'smrad', ale aj background dievčaťa z rozbitej rodiny. Aby pôsobila ako vietor a robila si čo chce. Aby vedela zahrať a precítiť príbeh, ktorý nie je jej príbehom, ale s podobnými prvkami. A ona to má v sebe. Mám pocit, že okrem toho, že vzniká film, tak je veľmi fajn, že jej i ďalším dievčatám akoby sme spestrili život a zároveň im ukázali, že existuje i iný život, než je ten, aký mali doteraz. A mám pocit, že keď ony s nami prežívali tie dni na nakrúcaní, tak si mohli všimnúť – a to hovorím o štábe – že existujú ľudia, ktorí sú dobrí, priateľskí a videli aj niečo, čo možno potrebujú v živote – lásku, vzťah, priateľstvo. Že u nich vznikol pohľad na nejaký nový svet, nový rozmer, ktorý si možno uvedomili, že existuje, a že by ho mohli neskôr aj žiť a nejakú si ho naplniť. To je veľmi dobré a z toho sa tiež tešíme.“
(Juraj Lehotský, Film.sk 02/2012)

Film Zázrak divákovi sprostredkúva autentický pohľad do reality a nestavia na tradičnom vzorci príbehu. Ponúka niekoľko tém, s ktorými citlivý divák môže pracovať: zdegenerované rodinné vzťahy, jednoduchý svet dievčat v polepšovni, generačný stret Ely praxujúcej medzi starými ľuďmi, láska k drogovu závislému Robymu, skúsenosť s ľuďmi obchodujúcimi s prostitúciou... Okno, cez ktoré sa môžeme dívať do špinavých zákutí našej spoločnosti. Aké ľahké je pribuchnúť ho zo strany teplého domova...

Hlavná predstaviteľka Ely – Michaela Bendulová sa narodila v roku 1993 v Rožňave. Autori filmu ju objavili v re-edukačnom centre. Po takmer dvojročnom hľadaní ju režisér Juraj Lehotský našiel medzi chovankyňami polepšovne ako ideálnu herečku pre postavu Ely. Jej osobná skúsenosť života v neľahkom prostredí jej pomohla stvárniť túto postavu s prirodzenosťou a ľahkosťou.

Režisér

Režisér Juraj Lehotský sa narodil 17.9. 1975 v Bratislave. V rokoch 1990 –1994 vyštudoval strednú umelecko – priemyselnú školu, odbor fotografia v Bratislave. V rokoch 1995 – 2000 študoval na Vysokej škole múzických umení odbor réžie dokumentárneho filmu. Nakrútil niekoľko úspešných krátkometrážnych filmov.

Výber z filmografie: Dlhometrážne filmy – 2008 Slepé lásky, 2013 Zázrak

Vybrané ocenenia: Slepé lásky: CICA E Cena artových kín - 40. Directors' Fortnight, Cannes 2008, Národná nominácia na cenu Americkej filmovej akadémie v kategórii najlepší cudzojazyčný film 2008; Nominácia na Cenu za najhodnotnejší dokumentárny film roka, Ocenenia Cinema for Peace, Berlinale 2009; Zlatá tajga 7. Filmový festival Spirit of Fire Chanty-Mansijsk 2009; Zlaté oko za najlepší dokumentárny film 4. Zürich Film Festival 2008; Cena FIPRESCI 10. Filmový festival Motovun 2008; „Objav roka“ - Zvláštne uznanie poroty 5. MFF Reykjavík 2008; Grand Prix Cinessonne 10. Festival európskeho filmu v Essonne 2008; Zvláštne uznanie v kategórii Dokumentárny film 6. FIICO Medzinárodný filmový festival Mexico City; Cena za originalitu a inovatívnu réžiu 3. Emotion Pictures Festival, Atény 2009; Cena divákov pre najlepší dokumentárny film 20. Filmový festival Terst 2009; Najlepší dokumentárny film 9. festival „Songes d'une nuit“ v Paríži 2008; Najlepší romantický dokument Ceny Fringe Report 2009; Slovenský film roka Kinema film roka 2008; Zvláštna cena za prínos slovenskej kinematografii Asociácia slovenských filmových klubov 2000; Národná filmová cena IGRIC 2009; Slnko v sieti najlepší film za rok 2008 a 2009; najlepší dokumentárny film, najlepšia réžia, najlepší scenár, najlepší strih, najlepší zvuk.

Základné inštrukcie pri práci s filmom

Cieľom aktivít je porozumieť, resp. vysvetliť si postoje a vlastné názory študentov k životným situáciám hlavnej postavy Ely:

1. Vytvorenie bezpečnej atmosféry pre študentov, kde môžu vyjadrovať svoje postoje a vlastné názory bez kritiky zo strany autority (vedúceho skupiny), vyhnite sa hodnoteniu prejavov emócií študentov
2. Akceptácia všetkých názorov bez hodnotenia (skupina vie korigovať aj názory, ktoré nemusia korešpondovať s témou a zdajú sa byť nepatričné)
3. V ideálnom prípade pracujte len s jednou triedou, skupinou (homogenita zaručuje lepšiu dôveru, ale aj slobodu vo vyjadrovaní názorov)
4. V ideálnom prípade sedte v kruhu, sedenie bez bariér zlepšuje komunikáciu, oslobodzuje
5. Vytvorte si dostatočný čas na zvládnutie aktivít, neprerušujte komunikáciu v strede, či počas tém
6. Ak sa vyskytne téma, ktorá vyvolá diskusiu, umožnite, aby sa téma dokončila - aj na úkor ďalších možných aktivít
7. Vnímajte, čo študenti považujú za najdôležitejšie vo filme

Aktivity

- **Dajte žiakom po filme krátku prestávku, celý čas totiž sedeli. Na úvod na rozhybanie odporúčame aktivitu „Výmena miest“.**
Z kruhu odoberte jednu stoličku a položte otázku (optimálne k filmu, napr. „Komu sa film páčil / nepáčil?“, nehľadajte odpoveď). Kto má na danú aktivitu odpoveď „áno“, postaví sa a hľadá si ďalšie voľné miesto. V strede kruhu zostane študent, ktorý opäť položí otázku. Zahrajte si niekoľko kôl. Cieľom aktivity je trochu sa rozhybať a zároveň hra umožní a napomôže, že vedľa seba nebudú sedieť študenti, ktorí sú kamaráti a ich príspevky do diskusie by mohli ostať len pre ucho kamaráta.
- **V nasledujúcej aktivite vyzývajte študentov, aby voľne asociovali k filmu, ktorý videli.**
To znamená, aby slobodne hovorili o všetkom, čo v nich film vyvoláva. Tieto slová zapisujte na tabuľu (flipchart). Výroky nijako nekomentujte, len ich zapisujte. Získate prehľad všetkého, čo študentov zaujalo a oslovilo.
- **V tejto aktivite môžete postupne prejsť všetky asociované slová z predchádzajúcej aktivity.**
Dajte priestor všetkým, ktorí majú vlastný názor a chcú ho vyjadriť. Opäť nehodnotte, táto aktivita pomôže k hlbšiemu vcíteniu sa do pocitov a názorov študentov.

- **V aktivite budete formulovať otázky pre celú triedu** (je možné, že niektoré, resp. podobné sa už objavili vo voľných asociáciách, ale „opakovanie je matkou múdrosti“, takže by to nemuselo byť na škodu).

Skúste popísať rodinnú konšteláciu a celkové pomery v ktorých Ela vyrastala?

(Rozvedená mama, partner, môžeme sa domnievať, že i nezaujímavosť okolia).

Ako a kedy sa môže dieťa ocitnúť v Diagnostickom centre (ďalej len DC)?

(DC je zariadenie pre chlapcov a dievčatá od 14 do 18 rokov, ktorí spáchali nejaký trestný čin a súdom im bolo nariadené pobývať v DC, Ela bola do DC umiestnená na základe žiadosti matky – deti, ktoré sa v DC nachádzajú, môžu mať za sebou široký repertoár trestnej činnosti, ale tak isto sa tu môžu ocitnúť deti, ktoré by sa dali nazvať „nezvládateľné“, hoci za nezvládateľné správanie častokrát nesú zodpovednosť rodičia).

Sú rozdiely medzi dievčatami v DC a dievčatami mimo domova, ak áno aké?

(Témy i sny, ktoré majú, sú určite rovnaké, avšak majú ťažšiu východiskovú pozíciu do „normálneho“ života. Taktiež sú vzhľadom k tomu čo zažili emočne labilnejšie a ohrozenejšie, napr. vo filme naivná predstava Ely, čo je láska, jej zaľúbenosť).

Kedy a ako sa začínajú prvé vzťahy medzi chlapcami a dievčatami, aké riziká so sebou

prinášajú? (Toto je téma, kde by bolo možné hovoriť o antikoncepcii, o možnosti nikam sa neponáhľať, o tom, že nie je všetko pravda, čo spolužiaci povedia o svojich skúsenostiach, niekedy však aj áno a to obnáša rôzne riziká. Čo všetko je ochotná Ela obetovať pre lásku? Prostitúcia. Upozorniť na riziko pohlavne prenosných chorôb a že najlepšou prevenciou je monogamný vzťah).

Aký môžu mať vplyv neutešené vzťahy v rodine na Elu? Aké riziká môžu predstavovať?

(Ela je ohrozená drogami, útekmi, urýchlenným sexuálnym životom, nechceným tehotenstvom, ale aj pohlavnými chorobami. So všetkým si musí pomôcť sama, nemôže sa na nikoho spoľahnúť - na rozdiel od detí, ktoré nežijú v DC, prežila za 15 rokov viac, ako množstvo dospelých).

Možné témy na ďalšiu diskusiu

- **Aké je to žiť v „normálnom svete“ a aké možnosti nám zaručuje rodina?**

(Aj keď často nie kompletná)

- **Ako môžeme narábať so slobodou? Čo je to vlastne sloboda?**

(Sloboda je pomerne ťažká filozofická téma, študenti vedia na túto tému pomerne vášnivo debatovať, umožnite diskusiu bez hodnotenia, môžete však pridať svoj názor na túto tému)

- **Ako by ste pomohli Ele, ak by ste ju stretli na ulici?**

(Tu je priestor na množstvo názorov)

- **Čo vás na filme prekvapilo či zaujalo?**

- **Chceli by ste vedieť ako sa darí Ele dnes?**